

1.

25 vieringen, veelal over het Johannesevangelie. Veel liederen, veel nieuwe ook vooral. Bijbellunch, 9 colleges bijbelse Leergang, leerhuis Johannes, Leerhuis driestromenland, film over vrouwenhandel, mensenrechtenlezing. Studiedag psalmen. Het seizoen in een vogelvlucht. Hebt u er iets aan gehad? Heeft het u aan het denken gezet. Heeft het u bemoedigd, gesterkt, of geërgerd? Dat lijkt me toch belangrijke vragen. Want als Ekklesia hopen we dat we iets kunnen bijdragen aan de zoektocht naar betekenis.

Bijdragen aan de zoektocht van wie? Van onszelf om te beginnen, van elkaar, van de mensen die hier komen. Maar tegelijk hopen we ook dat het doorwerkt, dat wat wij hier doen effect heeft. Of is dat te resultaat gericht? Moeten we eerder denken als Vaclav Havel, in zijn gedicht over hoop? *Hoop is iets doen, niet met het oog op resultaat, niet omdat je denkt dat het iets oplevert, maar omdat je vindt dat het goed is om te doen.*

Bijdragen. Wat hebben we elkaar dan te bieden? Wat hebben wij deze stad, dit gebied, deze wereld dan te bieden? Wat is onze bijdrage? Hebben wij antwoorden? Antwoorden op het migratievraagstuk? Voor de slachtoffers van wereldwijd geweld en oorlog? Hebben wij het antwoord op de vraag waarom de ene Moslim de andere de lucht injaagt of hun afschuw botvieren op westerse doelen? Hebben we antwoorden voor al die mensen die rondlopen met depressies, met de wens een einde aan hun leven te maken? Hebben we een boodschap voor jonge mensen die vastlopen in keuzes. Jonge mensen, vrouwen vooral die ouderschap, werk en mantelzorg niet gecombineerd krijgen en ten ondergaan? Zien we de verscheurdheid en hebben we antwoorden voor hen die leven tussen twee culturen en zoeken naar wat hun identiteit is? Hebben we antwoorden op wat ieder van ons bezighoudt, belemmert, verstikt, onvrij maakt?

Wat zijn onze antwoorden: Jezus redt? God is bij je? Je zult beloond worden? Stil maar wacht maar?

U hoort het wellicht al. Deze ekklesia stelt meer vragen dan dat ze antwoord geeft. De samenleving, deze wereld, heeft genoeg gestolde en versteende antwoorden, daar hoeven geen nieuwe bij. Wat nodig is – denk ik – wat vruchtbaar kan zijn – hoop ik – is het stellen van de juiste vragen. Vragen die in alle openheid met elkaar besproken en bediscussieerd kunnen worden. Misschien niet eens om tot een sluitend antwoord te komen, eerder om richting te bepalen, richting van denken en richting van handelen. Het bijbels verhaal roept die vragen op: Wie ben ik? Wie is mijn naaste? Wat zijn richtinggevende woorden?

2.

Het bijbels verhaal is geen gestolde waarheid. Het is een geleefd boek over hoe het in een mensenleven gaat. Een boek waarin gezocht wordt naar antwoorden op de fundamentele van ons bestaan en waarin richtinggevende woorden zijn opgenomen die ons kunnen helpen met elkaar samen te leven en deze aarde bewoonbaar te maken en te houden. Wat er wel is, dat is gestolde interpretatie, versteende conclusies die uit die verhalen voortgekomen zijn en die een kleine groep houvast geeft om van te leven en tegelijk meer en meer mensen vervreemd van fundament en richting. De Schrift zelf echter wil aan het denken zetten, richting geven, eerder dan dat ze in steen geslagen waarheid aanreikt.

Hoewel we dus niet van de vooraf vaststaande antwoorden zijn, hanteren we wel een aantal uitgangspunten. Die hele zoektocht, al dat vragen stellen, is gericht op bevrijding van mensen uit alles wat hen onvrij maakt en uit alles wat mensen elkaar aandoen aan onrecht. Een gerichtheid op steeds weer nieuw begin van humaniteit en het herstellen van mensenrecht. In dat proces van bevrijding speelt Ik-Zal-Er-Zijn een belangrijke rol. Zoals de verhalen een tegenover zijn van de realiteit, zo is Ik-Zal, een tegenover van alle goden en afgoden die aanbidding, offers en ondraaglijke lasten vragen. Een tegenover voor alle grote en kleine afgoden van onze tijd en alle afgoden die wij zelf in het leven hebben geroepen.

*Onzienlijke grote, niet te doorgronden,
niet te omarmen.*

*Zingen zal ik uw grote werken:
grondvesting van de aarde
uitspanning van de hemel.*

En dat Gij vriend zijt,

.....

*Dat Gij en niemand anders
god zijt voor deze wereld*

.....

Psalm 145 vrij (hertaling Huub Oosterhuis)

Geen vaststaande antwoorden, wel uitgangspunten. Zoals bij de vraag wie die God die wij met zoveel namen noemen dan is. Als Gij bestaat, dan zijt Gij de barmhartige, de bevrijder van mensen.

God als een stem die ons geweten vormt, het licht dat onze wegtrekkende paden uit onrecht verlicht, het woord dat ons helpt klank te geven aan ons diepste verlangen.

*Dat Gij en niemand anders
god zijt voor deze wereld
handen die geven
ogen die zien en bewaren:
moge het waar zijn*

*Mijn ogen zien naar U uit.
U roep ik, weet U dat wel?
Ik, met deze enige stem
en zonder stem als het moet -
beseft u dat? Dan is het goed.*

Psalm 145 vrij (hertaling Huub Oosterhuis)

Die barmhartige, bevrijdende God is hoofdrolspeler in al die verhalen van verzet tegen de gevestigde orde. Verhalen die zeggen dat het niet zo hoeft te zijn dat mensen gebukt gaan onder het leven en dat wij elkaar dwingen om te leven in armoede, onrecht, oorlog en slavernij. Een God van verzet tegen alle goden die symbool staan voor een levenswijze die de schepping vernietigt, voor een economie van steeds meer en nooit genoeg, symbool voor wij tegen zij en van mijn vrijheid ten koste van die van anderen.

3.

De wereld waarin we leven is niet eenvoudig. Alles wat op ons af komt, alle gebeurtenissen die via nieuws en media ons leven beïnvloeden, de overvloed aan informatie die we moeten filteren en moeten wegen naar belang en waarheid. Het is vaak te veel, soms gekmakend en we kennen allemaal, denk ik, de momenten dat we verlangen naar overzicht, duidelijkheid, misschien wel iets of iemand die ons inzicht kan verschaffen, ruimte weet te scheppen in de chaos van ons hectische leven in een gek-wordende wereld. Niet iedereen wil en zeker niet iedereen is opgewassen tegen de stroom aan informatie en de honderden keuzes die we als mens zelf moeten maken. De eisen die het leven aan ons stelt op vele gebieden creëert verlangen naar beslotenheid, het buiten de deur houden van informatie. En extreem groeiend is de behoefte aan rust en stilte.

Wie of wat biedt een baken, een veilige haven, een muur waarachter ik me kan verschuilen, een burcht waarin ik me zo nu en dan kan verschansen? De behoefte daaraan kennen we wellicht allemaal. Toch biedt deze Ekklesia dat niet. Tot rust brengen, ja, maar dan wel soms even. Geen veilige burcht, eerder een vluchtheuvel. Een moment van stilte en rust en uitzicht. Even opgetild worden uit de aardkrochten, uit de hectiek van alle dag.

Maar dat kan niet permanente. De bijbel is geen vlucht uit de realiteit. God is geen hoge berg ver weg van alle onrust en ver weg van alle ingewikkelde vragen, waardoor je buiten de samenleving wordt geplaatst, of nog erger, een tegenover van die samenleving wordt. Het is een moment van opgetild worden, inzicht verwerven, kracht opdoen, jezelf en je geweten scherpen, om weer terug te keren en verder te gaan. Niet dogmatisch gewapend, maar als een boom geworteld en staande te midden van velen, met takken van dialoog en gesprek wijd uitgespreid.

Afzondering, apart zetten, burchten om mensen heen bouwen is over het algemeen niet de weg om de samenleving waarin je leeft van jouw gelijk te overtuigen. Afzondering creëert tegenovers, vijandschap. Dat is niet gezond, soms zelfs gevaarlijk.

Het leven speelt zich niet af in een burcht en dus ook geloven niet. Alle kernverhalen uit de bijbel zijn geschreven in conflictsituaties, reageren op concrete situaties waarin mensen moeten leven, moeten overleven vaak. En de verhalen reageren niet met afzondering, maar met een tegengeluid dat er altijd op gericht is de omstandigheden beter te maken, de samenleving om te vormen. De bijdrage is altijd gericht op een nieuwe, betere wereld.

*Voor U, Barmhartige,
die ik vermoed –
die ik niet voel en niet ken
die ik wel hoop dat Gij zijt,
laat mij maar zingen.*

*Elke dag, alle dagen
eeuw na eeuw en altijd
tot in de eeuwen der eeuwen
zal ik U zingen -
dat Gij de Barmhartige zijt.*

Psalm 145 vrij (hertaling Huub Oosterhuis)

Dat is wat deze Ekklesia te bieden heeft en zal blijven bieden. Open, vragend, in dialoog met elkaar, anderen, deze wereld. In de hoop dat we gedragen worden als op vleugels, door die ene, barmhartige, bevrijder van mensen

Zo moge het zijn.